

Oponentský posudek práce Bc. Martiny Žilkové Femmebook: Femininní

sebe prezentace na sociální síti

katedra genderových studií, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze

Martina Žilková si jako téma své diplomové práce v ní obsažené kvalitativní analýzy zvolila femininní typy sebe prezentace na sociální síti Facebook. V úvodu práce i v metodologické kapitole poměrně jasně a vhodně formuluje své výzkumné cíle a otázky, které její výzkum dále nevětví a nekomplikují. Adekvátní je rovněž volba teoretické literatury, která představuje následný interpretační rámec práce, kterou je Goffmanova Sebe prezentace v každodenním životě a její následná Meyrowitzova aplikace na prostředí elektronických médií. Koncept mýtu krásy Naomi Wolf rovněž logicky spadá do zvoleného argumentačního pole autorky, nicméně nevhodné je užití prvku Laury Mulvey „male gaze“ z eseje Vizuální slast a narativní film jako analytické kategorie, protože takto takto vytržený z konceptu, který do velké míry vychází z psychoanalytických teorií a vztahuje se k jinému typu vytváření reprezentací – filmu, výsledky analýzy částečně diskvalifikuje. V souvislosti s tématem rovněž okamžitě vyvstává otázka, proč autorka nezvolila jako subtéma koncept narcismu, který by naopak do jejího interpretačního rámce vhodně zapadal.

Teoretická část je poměrně dobře zpracovaná, autorka prokazuje schopnost pochopit užívané teoretické koncepty a modely a vést mezi nimi potřebnou polemiku, byť by mohla být poněkud komplexnější. Rovněž Goffmanův model by si zasloužil větší prostor pro představení a ustanovení analytických nástrojů pro vytváření následné typologie v analytické části. Autorka nevhodně zkrátila rovněž teorii Pierra Bourdieho o sociálním kapitálu, který navíc nevyužívá ve své analýze. Autorka se bohužel dopouští častého nešvaru začínajících výzkumnic a výzkumníků – teoretická kapitola zůstává v analytické části prakticky nevyužitá. Problematická je volba konceptu identity, který postihuje pouze částečně. Sám o sobě je natolik rozsáhlý a prostupuje tolik vědních oborů, že v případě nedotažení zůstává dysfunkční. V tomto případě by bylo patřičnější věnovat se spíše již zvolené prezentaci a sebe prezentaci.

Metodologická kapitola představuje zvolený typ metody, design a velikost vzorku spolu s částí věnovanou pozicionalitě autorky. Vhodná by byla i podkapitola o etice výzkumu, která je v tomto případě poměrně zásadní. V rámci kvalitativních metod si autorka vybírá, jak uvádí, „hermeneutickou analýzu, sémiologickou a diskursivní interpretaci“. Zde nastává zásadní problém, protože v tomto poměrně širokém – a nutno říci zbytečném – rozpětí disciplín si na svá badatelská záda nakládá víc, než je v rámci diplomové práce únosné, což se bohužel projevuje v samotné

analýze. Dochází zde rovněž ke zmatení paradigmat sémiotiky a sémiologie, pro něž navíc autorka v textu nevytváří dostatečné zázemí, volba F. de Saussurea je pak naprosto mylná. Metodologické kapitole by rovněž prospělo upřesnění postupu sběru dat, tedy konkrétních přístupů v konkrétních časových obdobích – autorka sama zmiňuje, že se plánovaná doba napsání práce protáhla. Chybí tedy dostatek upřesňujících informací autorčina postupu, které jsou pro kvalitativní metody nezbytné.

Analytická kapitola potvrzuje, že autorka některé zvolené přístupy interpretace nedodrží, měla by tedy objasnit, proč k dané redukci došlo. Diplomantka vytváří vlastní typologii femininních „vzorů“, aniž by však vysvětlila, jak k ní dochází. Škála se navíc jeví jako neúplná, protože postrádá jakékoli překročení do kategorie maskulinity – v teoretické části přitom sama cituje např. Gerlindu Šmausovou a její kolážové identity („vybírání si“ z kategorií maskulinity a femininity). V tomto případě by bylo vhodnější použít některou z již existujících typologií, na vybraném vzorku ji testovat a následně ji pak modifikovat na základě výsledků – rozšířit či zredukovat. Tím, že autorka nepracuje se zvolenými nástroji, pak samotná analýza zůstává spíše popisná. Analýze chybí hlubší propojení s Goffmanovým modelem divadla a chybí zde rovněž vše ostatní, co přesahuje rovinu deskripce a interpretace fotografií, tedy zbylé typy a způsoby komunikace (na něž by bylo možné aplikovat například již zmiňované typy kapitálu podle Bourdieua).

Některé zjištěné poznatky by si pak zasloužily hlubší analýzu a autorka rovněž vynechává přímo se vnučující tematiku představ o „oblékání a vysvlékání“ genderových identit dle požadavků a fantazií komunikátorek, které umožňuje právě online prostředí.

Celkově je však práce poměrně zdařilá, slušně napsaná, argumenty jsou podávány vcelku srozumitelně a občasné chyby příliš neruší. Pokud by autorka určité části analýzy redukovala na úkor rozšíření jiných, nechala se tedy více vést samotnými výsledky, mohla vzniknout významnější práce, umožňující například další navázání. Nicméně některé informace a jejich střípky přináší v rámci zvoleného tématu zajímavé podněty.

Na základě výše uvedeného doporučuji práci k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm velmi dobře.